

Samenvatting van de gevoerde discussie

Twee maal is op de VDN-studiedag gediscussieerd door de aanwezigen: na de inleiding van Ten Brinke en de reacties van Daems, Sturm, De Groot en Welschen; en na de reacties van Schut, Van Gangelen/Dekkers, Kamer en Wesdorp. Van beide discussies volgt hieronder een beknopte samenvatting.

In de eerste discussie stond de vraag centraal: *hoe belangrijk is het om je af te vragen of moedertaal didactisch onderzoek mono- dan wel interdisciplinair is?* Van verschillende kanten wordt het belang van deze vraag gerelativeerd (Van Peer, Wesdorp, Kamer, Van de Ven). Het gaat bij moedertaal didactisch onderzoek om een object, zo werd gesteld, dat relatief duidelijk is: min of meer gestuurd leren van moedertaal in onderwijsinstituties; en de criteria waaraan het onderzoek moet voldoen zijn dezelfde als bij alle andere wetenschapsbeoefening. De kwestie van mono- of interdisciplinariteit is in dit verband slechts van academisch belang, in de meest letterlijke zin van het woord: het lijkt erop dat achter deze vraag een door Ten Brinke uitgestippelde nieuwe strategie schuilgaat die universitaire moedertaal didactici in staat zou moeten stellen zich (beter) te handhaven in de universitaire omgeving. Het gaat Ten Brinke eigenlijk niet zozeer om een echte wetenschapstheoretische discussie als wel om een strategie voor "survival", stelde men. Volgens de discussianten zou het een betere overlevings- of zelfs groeistrategie zijn om je niet het hoofd te breken over academische definiëeringskwesties, maar pragmatisch via onderzoek talige problemen van maatschappelijk belang aan te pakken, en de overheid voor dit onderzoek te interesseren. Voor de aanpak van die problemen moeten dan passende "instrumenten" worden aangeschaft; dat kunnen een taalbeheerser, een psycholoog, een onderwijskundige enz. zijn. Het probleem definieer je daartoe als een interdisciplinair probleem. Kortom: niet eerst praten over wat we wel of niet zijn, gewoon beginnen; en op die wijze proberen geld en status te verwerven voor het moedertaal didactisch onderzoek. Ten Brinke is het met deze

pragmatische strategie op zich eens; wel wil hij verklaren waarom hij aandacht geschonken heeft aan de mono- of interdisciplinariteitsvraag: omdat deze al jaren hoog op de wetenschappelijke agenda genoteerd stond. In allerlei vakdidactieken, recentelijk door Griffioen, door Roest, door de Vakgroep Natuurkundedidactiek, wordt beweerd: wij zijn een interdiscipline, terwijl dit althans volgens Ten Brinke's bevindingen niet het geval is. Volgens Ten Brinke is het van belang te proberen t.a.v. zulke concepten enige helderheid te verkrijgen, omdat anders het vak niet verder komt. Ook heeft de vraag enig praktisch belang voor universitaire vakdidactici: Schut bv. zou voor zijn dissertatie, en daaromheen ondervonden problemen, gebaat zijn geweest bij een model waarin hoofd- en hulpwetenschappen werden onderscheiden. De vraag komt tenslotte aan de orde waarom vakdidactici zich zo graag interdisciplinair (hebben) willen noemen. (Huiskes, Van Peer, Van de Ven). Als mogelijke antwoorden komen naar voren: 1) omdat moedertaalonderwijs een heel complex fenomeen is; logisch dat je dan roept om interdisciplinair onderzoek 2) omdat interdisciplinariteit gebruikt kan worden als afscherming tegenover de vakwetenschappers: "wat wij doen, daar hebben jullie geen verstand van."

In de tweede discussie wordt de vraag naar een overlevings- of zelfs groeistrategie voor het moedertaaldidactisch onderzoek nader uitgewerkt. Van de noodzaak tot samenwerking en bundeling van krachten zijn alle discussianten (behalve Sturm, wanneer het gaat om een oproep hiertoe "van bovenaf") overtuigd, al lijken de motieven daarachter te variëren: een mooie wetenschappelijke theorie ontwerpen; het onderwijs in de scholen verbeteren; status, respect en geld verwerven; eigen werkgelegenheid behouden bij sterk teruglopende studentenaantallen, of combinaties hiervan. T.a.v. de eerste twee motieven ontstaat discussie: moet het moedertaaldidactisch onderzoek primair gericht zijn op het opvullen van hiaten in de theoretische kennis, of op het beantwoorden van vragen uit het onderwijsveld (leraren, leerlingen, beleid)? Sommigen (Van Peer, Welschen) leggen het accent op het eerste. Onderzoekers van moedertaalonderwijs zouden zich gezamenlijk twee vragen moeten stellen: 1) over welke theoretische uitgangspunten zijn we het helemaal eens? 2) over welke theoretische aspecten hebben we geen enkele informatie? Op grond daarvan zouden een aantal (3 à 4) terreinen moeten worden bepaald die kennishiaten vormen in de bestaande theorie, en zou een onderzoeksplan gemaakt moeten worden om die hiaten op te vullen dat door alle onderzoekers tesamen aan de minister wordt aangeboden. Anderen (Kamer, Wesdorp, Ten Brinke, Bonset, Van de Ven) willen uitgaan van vragen uit het onderwijsveld. Onderzoek zou bv. moeten inspelen op de vraag: wat krijgen ze aan Nederlands in het VBAO?, en daarmee op een vraag van het beleid;

